

Bezúspěšné uplatňování práva a výzva podle § 114b o.s.ř.

Prvním předpokladem vydání výzvy podle § 114b o. s. ř. je, že povaha věci nebo okolnosti případu vyžadují, aby pro účely přípravy jednání bylo k dispozici stanovisko žalovaného. Pokud však už na základě samotných skutkových tvrzení v žalobě se žalobní požadavek na plnění jeví jako zřejmě bezúspěšné uplatňování práva, pak ani povaha věci ani okolnosti případu neodůvodňují, aby v rámci přípravy jednání byl žalovaný usnesením podle § 114b o. s. ř. vyzván k vyjádření. V takovém případě, kdy postup soudu při vydání usnesení v rámci přípravy jednání není v souladu se zákonem, nemůže dojít k fikci uznání nároku uplatněného v žalobě, a nelze proto ani rozhodnout rozsudkem pro uznání podle § 153a odst. 3 o. s. ř. O zřejmou bezúspěšnost uplatňování práva se jedná, je-li na první pohled zjevné, že žalobě nelze vyhovět v plném rozsahu žalobního petitu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 1038/2013, ze dne 28.5.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně PhDr. H. P., zastoupené JUDr. J.K., advokátkou se sídlem v O., proti žalované České republice – Ministerstvu kultury, se sídlem v P., o zaplacení částky 90.000,- Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 27 C 107/2010, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 11. 2012, č. j. 68 Co 343/2011 - 68, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 11. 2012, č. j. 68 Co 343/2011-68, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 21. 4. 2011, č. j. 27 C 107/2010-16, se zrušují a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 1 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem potvrdil odvolací soud rozsudek pro uznání Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 21. 4. 2011, č. j. 27 C 107/2010-16, kterým bylo uloženo žalované zaplatit žalobkyni 90.000,- Kč a rozhodnuto o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně tak rozhodl o nároku žalobkyně na náhradu nemajetkové újmy, která jí měla být způsobena nesprávným úředním postupem správních orgánů (Národního památkového ústavu, dále jen „NPÚ“, a žalované), spočívajícím v opakovaném nedodržení lhůt k vydání rozhodnutí.

Ohledně vzniku své újmy žalobkyně uvedla, že se dne 8. 6. 2010 obrátila na NPÚ s žádostí o informaci podle zákona č. [106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím, která byla rozhodnutím ze dne 21. 6. 2010, č. j. NPÚ-302/4655/2010, odmítnuta. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně dne 21. 6. 2010 odvolání, které bylo rozhodnutím žalované ze dne 11. 8. 2010, č. j. MK 14868/2010 OOP, zamítnuto a rozhodnutí NPÚ o odmítnutí žádosti o informaci potvrzeno. Dle žalobkyně žalovaná rozhodla 5 týdnů po zákonné lhůtě. Dne 14. 6. 2010 podala žalobkyně u NPÚ žádost o informaci, která byla rozhodnutím ze dne 16. 6. 2010, č. j. NPÚ-302/4806/2010, odmítnuta. Na základě odvolání žalobkyně ze dne 21. 6. 2010 bylo rozhodnutím žalované ze dne 11. 8. 2010, č. j. MK 14862/2010 OOP, rozhodnutí NPÚ zrušeno a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. Dle žalobkyně rozhodla žalovaná 5 týdnů po zákonné lhůtě. Dále žalobkyně podala dne 16. 6. 2010 u NPÚ žádost o informaci. Proti rozhodnutí NPÚ ze dne 23. 6. 2010, č. j. NPÚ-302/4880/2010, kterým byla tato žádost žalobkyně odmítnuta, podala žalobkyně dne 28. 6. 2010 odvolání. Rozhodnutím žalované ze dne 16. 8. 2010, č. j. MK 15615/2010 OOP, bylo rozhodnutí NPÚ zrušeno a věc mu byla vrácena k

dalšímu řízení. Podle žalobkyně rozhodla žalovaná 1 měsíc po zákonné lhůtě. Další žádost o informaci podala žalobkyně u NPÚ dne 5. 8. 2010 a o ní rozhodl NPÚ dne 9. 8. 2010, rozhodnutím č. j. 302/6694/I/2010. O odvolání žalobkyně bylo rozhodnuto žalovanou rozhodnutím ze dne 6. 9. 2010, č. j. MK 18299/2010 OPP. Podle žalobkyně rozhodla žalovaná 14 dnů po zákonné lhůtě. Dále žalobkyně podala dne 10. 8. 2010 další žádost o informaci. Proti výzvě NPÚ k úhradě nákladů za poskytnutí informace podala žalobkyně stížnost, která ještě v polovině října nebyla vyřízena.

Soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku uvedl, že vyzval žalovanou výzvou podle § 114b zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), aby se ve lhůtě 30 dnů od doručení usnesení vyjádřila ve věci samé a v případě, že nárok neuzná, vylíčila rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu proti žalobě, označila důkazy k prokázání svých tvrzení a připojila listinné důkazy, jichž se dovolává. Zároveň soud žalovanou poučil, že jestliže se bez váženého důvodu ve stanovené lhůtě nevyjádří a ani soudu v této lhůtě nesdělí, jaký vážný důvod jí v tom brání, má se za to, že nárok, který žalobkyně uplatnila, uznává. Výzva byla žalované řádně doručena dne 18. 1. 2011. Žalovaná se ve věci nevyjádřila. Soud proto, aniž by nařizoval jednání, rozhodl na základě zákonné fikce uvedené v § 114b odst. 5 o. s. ř. ve věci rozsudkem pro uznání podle § 153a odst. 3, 4 o. s. ř.

Odvolací soud se ztotožnil s právním závěrem soudu prvního stupně v tom, že byly splněny podmínky pro vydání rozsudku pro uznání. Konstatoval, že za situace, kdy žalobkyně tvrdí, že v pěti jí označených věcech došlo k nesprávnému úřednímu postupu formou průtahů, přičemž porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, které je nesprávným úředním postupem ve smyslu § 13 odst. 1 zák. č. [82/1998](#) Sb., samo o sobě zakládá vyvratitelnou domněnku v tom směru, že jím byla způsobena dotčeným osobám nemajetková újma, za kterou jim náleží přiměřené zadostiučinění ve smyslu § 31a odst. 1 téhož zákona, nelze souhlasit s námitkou žalované, že se v dané věci jedná o zřejmě bezúspěšné uplatňování práva. Již z žaloby bylo seznatelné, že žalovaný nárok zjevně mohl vzniknout a že žaloba nebude zjevně bezúspěšná. Uzavřel, že soud prvního stupně, pokud vydal usnesení dle ust. § 114b o. s. ř., postupoval správně.

Proti rozhodnutí Městského soudu v Praze podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., ve spojení s § 237 odst. 3 o. s. ř. Důvodnost dovolání označuje podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., protože rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Dovolání bylo žalovanou doplněno podáním ze dne 30. 5. 2013. Dovolatelka především namítá, že nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání podle § 153a odst. 3 o. s. ř. Usnesení s výzvou podle § 114b o. s. ř. se má vydávat pouze tehdy, pokud takový procesní postup vyžaduje povaha věci nebo okolnosti případu, což podle žalované nebyl její případ. Povahou věci se podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu rozumí skutková či právní obtížnost věci, která vyžaduje kvalifikovanou přípravu jednání. Vydání usnesení podle § 114b o. s. ř. tak přichází do úvahy tehdy, je-li zjišťování skutkového stavu věci s ohledem na předpokládané množství odlišných tvrzení účastníků a navrhovaných důkazů mimořádně obtížné, a kdy bez znalosti stanoviska žalovaného nelze první jednání připravit tak, aby při něm bylo zpravidla možné rozhodnout; v jednoduchých věcech, které nevyžadují podrobnější a rozsáhlejší přípravu jednání, je vydání usnesení podle § 114b o. s. ř. vyloučeno. Okolnosti případu jsou pak vymezeny skutečnostmi, jež doprovázejí konkrétní spor, a to bez ohledu na jeho skutkovou či právní obtížnost (k tomu odkázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1109/2004). Žalovaná považuje z žaloby a dalších okolností případu za bezesporu zjevné, že žalobkyní uplatněný nárok nemohl vzniknout a že žaloba je jako prostředek bezdůvodného uplatňování práva zcela bezúspěšná. O takové žalobě dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu nelze rozhodnout rozsudkem pro uznání podle § 153a odst. 3 o. s. ř. K tomu odkázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2010, sp. zn. 26 Cdo 2054/2008, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.10.2003, sp. zn. 29 Odo 296/2003.

Žalovaná dále poukazuje na množství soudních sporů, které žalobkyně vede u jiných soudů a na

rozhodnutí v těchto věcech, ze kterých lze bezúspěšnost uplatňovaného práva dovozovat. Žalobkyně je bývalou zaměstnankyní NPÚ a od doby pracovně právních sporů s bývalým zaměstnavatelem, adresuje množství podání jak NPÚ, tak Ministerstvu kultury, přičemž se jedná o žádosti podle zákona č. [106/1999](#) Sb. Úkony povinných subjektů v řízení podle zák. č. [106/1999](#) Sb. žalobkyně posléze napadá u správního soudu a u soudu civilního iniciuje řízení dle zákona č. [82/1998](#) Sb., v nichž uplatňuje nároky za domněle utrpěnou nemajetkovou újmu. Žalobkyně obdobné spory o náhradu nemajetkové újmy před soudy prohrává, a to zejména z důvodu neunesení břemene tvrzení, když relevantním způsobem neuvádí, jaká nemajetková újma jí měla vzniknout, nakořik intenzivně se měla projevit v její osobní sféře a na základě jakých skutečností dovozuje výši náhrady, kterou v těchto řízeních uplatňuje. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010-91, ve věci žalobkyně uvedl, že četnost sporů iniciovaných stěžovatelkou a její předsedkyní (odborovou organizací, za kterou žalobkyně jedná a žalobkyní), stejně jako jejich podstata a postup stěžovatelky v jejich rámci legitimně vede k závěru, že stěžovatelka, ovlivněna finančními spory se zaměstnavatelem, u něhož působí, šikanózně zneužívá nástroje zakotvené zákonem o svobodném přístupu k informacím. Přitom důsledně využívá i nástroje správního soudnictví. V některých případech stěžovatelka nepochybně nepostupuje s cílem dobrat se meritorního rozhodnutí ve sporné věci. K tomu se ostatně vyjádřil i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 8. 2009, č. j. 8 As 49/2009-113. Procesní aktivita ve zmíněné věci ukazuje účelovost postupu stěžovatelky, která v rámci řízení operativně mění procesní stanoviska, a to nikoli v úmyslu dobrat se meritorního rozhodnutí v souzené věci. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, obstál i při přezkumu ze strany Ústavního soudu (nález ze dne 20. 7. 2010, sp. zn. I. ÚS 1556/2010). K institutu zneužití práva se vyjádřil i Ústavní soud např. v usnesení ze dne 31. 10. 2007, sp. zn. III. ÚS 374/06, nebo Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004-48 (rozhodnutí Ústavního soudu zde uvedená jsou veřejnosti dostupná na jeho webových stránkách nalus.usoud.cz, rozhodnutí Nejvyššího správního soudu zde uvedená jsou veřejnosti dostupná na jeho webových stránkách www.nssoud.cz).

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání uvedla, že považuje dovolání žalované za nepřijatelné, neboť neobsahuje žádnou otázku zásadního právního významu, která by dosud nebyla judikaturou Nejvyššího soudu vyřešena.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zák. č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (viz čl. II. bod 7. zákona č. [404/2012](#) Sb.).

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

Přípustnost dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, může být založena výlučně podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., ve spojení s § 237 odst. 3 o. s. ř. Dovolání by mohlo být shledáno přípustným jen tehdy, jestliže by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je po právní stránce ve věci samé zásadně právně významné (§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. – se zřetelem k nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, je zrušeno uplynutím doby dne 31. 12. 2012; k tomu viz i nález ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1572/11).

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.

Dovolací přezkum je zde přitom předpokládán zásadně pro posouzení otázek právních, pročez způsobilým dovolacím důvodem je ten, jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Jen z pohledu tohoto důvodu je možné (z povahy věci) posuzovat, zda dovoláním napadené rozhodnutí je zásadně významné.

Nejvyšší soud shledal dovolání přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť odvolací soud posoudil podmínky pro vydání rozsudku pro uznání podle § 153a odst. 3 o. s. ř. odlišně, než jak činí ve své judikatuře Nejvyšší soud.

Dovolání je důvodné.

Podle § 114b o. s. ř. vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu, jakož i tehdy, bylo-li o věci rozhodnuto platebním rozkazem, elektronickým platebním rozkazem nebo evropským platebním rozkazem, může předseda senátu místo výzvy podle § 114a odst. 2 písm. a) o. s. ř., nebo nebylo-li takové výzvě řádně a včas vyhověno, žalovanému usnesením uložit, aby se ve věci písemně vyjádřil a aby v případě, že nárok uplatněný v žalobě zcela neuzná, ve vyjádření vylíčil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a k vyjádření připojil listinné důkazy, jichž se dovolává, popřípadě označil důkazy k prokázání svých tvrzení; to neplatí ve věcech, v nichž nelze uzavřít a schválit smír (§ 99 odst. 1 a 2) a ve věcech uvedených v § 120 odst. 2 o. s. ř. K podání vyjádření určí lhůtu, která nesmí být kratší než 30 dnů od doručení usnesení. Toto usnesení nelze vydat nebo doručit po přípravném jednání podle § 114c o. s. ř. nebo po prvním jednání ve věci, nesmí být žalovanému doručeno dříve než žaloba a lze jej doručovat výhradně do vlastních rukou; náhradní doručování je vyloučeno. Jestliže se žalovaný bez vážného důvodu na tuto výzvu soudu včas nevyjádří a ani ve stanovené lhůtě soudu nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, má se za to, že nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznává; o tomto následku (§ 153a odst. 3 o. s. ř.) musí být poučen. To neplatí, jsou-li splněny předpoklady pro zastavení řízení nebo odmítnutí žaloby.

Podle § 153a o. s. ř. uzná-li žalovaný v průběhu soudního řízení nárok nebo základ nároku, který je proti němu žalobou uplatňován, rozhodne soud rozsudkem podle tohoto uznání. Uzná-li žalovaný nárok proti němu žalobou uplatněný jen zčásti, rozhodne soud rozsudkem podle tohoto uznání, jen navrhne-li to žalobce. Rozsudek pro uznání nelze vydat ve věcech, v nichž nelze uzavřít a schválit smír (§ 99 odst. 1 a 2 o. s. ř.). Rozsudkem pro uznání rozhodne soud také tehdy, má-li se za to, že žalovaný nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznal (§ 114b odst. 5 a § 114c odst. 6 o. s. ř.). Jen pro vydání rozsudku pro uznání nemusí být nařízeno jednání.

Nejvyšší soud se v rozsudku ze dne 25. 4. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2250/2012, zabýval výkladem ust. § 114 b o. s. ř. a konstatoval, že prvním předpokladem vydání výzvy podle § 114b o. s. ř. je, že povaha věci nebo okolnosti případu vyžadují, aby pro účely přípravy jednání bylo k dispozici stanovisko žalovaného. Pokud však už na základě samotných skutkových tvrzení v žalobě se žalobní požadavek na plnění jeví jako zřejmě bezúspěšné uplatňování práva, pak ani povaha věci ani okolnosti případu neodůvodňují, aby v rámci přípravy jednání byl žalovaný usnesením podle § 114b o. s. ř. vyzván k vyjádření. V takovém případě, kdy postup soudu při vydání usnesení v rámci přípravy jednání nebyl v souladu se zákonem, nemůže dojít k fikci uznání nároku uplatněného v žalobě, a nelze proto ani rozhodnout rozsudkem pro uznání podle § 153a odst. 3 o. s. ř. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2003, sp. zn. 29 Odo 296/2003, uveřejněný pod číslem 41/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a ze dne 25. 9. 2003, sp. zn. 25 Cdo 2040/2002). Zřejmá bezúspěšnost uplatňování práva není dána pouze v případě, kdy žalovanému nároku nelze vůbec vyhovět, ale i tehdy, je-li zjevný nepoměr mezi skutkovým vylíčením uplatněného nároku a žalobním petitem, tj. tím, čeho se žalobce žalobou domáhá. Jinými slovy řečeno, o zřejmou bezúspěšnost uplatňování práva se jedná, je-li na první pohled zjevné, že žalobě nelze vyhovět v plném rozsahu žalobního petitu (rozhodnutí Nejvyššího soudu v tomto rozsudku citovaná jsou dostupná na www.nsoud.cz).

Od uvedeného závěru se nemá dovolací soud důvod odchýlit a uplatní se i v poměrech projednávané věci. Žalobkyně se domáhala náhrady nemajetkové újmy ve výši 90.000,- Kč podle § 31a zák. č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění zák. č. [160/2006](#) Sb. Nemajetková újma jí měla být způsobena nesprávným úředním postupem žalované, spočívajícím v porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Již z vylíčení žalobních tvrzení (viz výše) je zřejmé, že uvedenými postupy žalované nemohla být žalobkyni způsobena nemajetková újma v takové intenzitě, aby jí bylo třeba odškodnit v penězích, natož částkou ve výši 90.000,- Kč. Taková částka je přiznávána za nemajetkové újmy neporovnatelně závažnější (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1684/2010). Mezi skutkovým vylíčením uplatněného nároku (žalobkyní tvrzenou újmou) a žalobním petitum (požadavkem na zaplacení částky 90.000,- Kč) je tak zjevný nepoměr, že nelze než uzavřít, že v rozsahu žalobou uplatněného nároku jde o zřejmě bezúspěšné uplatnění práva. Za této situace nebyl důvod v rámci přípravy jednání k postupu podle § 114b o. s. ř., a nebyly tedy ani splněny podmínky pro vydání rozsudku pro uznání podle § 153a odst. 3 o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1109/2004, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2003, sp. zn. 29 Odo 296/2003, uveřejněný pod č. 41/2004 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). Dospěl-li odvolací soud k jinému závěru, je jeho dovoláním napadený rozsudek nesprávný.

Dovolací soud jej proto zrušil (§ 243b odst. 2, věta ze středníkem o. s. ř.) a vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, se vztahují i na rozhodnutí soudu prvního stupně, byl i tento rozsudek zrušen a věc byla vrácena Obvodnímu soudu pro Prahu 1 k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)